

Митрополит Јоаникије одржао предавање на тему: Тајна Ловћенске капеле

„Наш задатак, осјећамо, јесте да доказујемо, показујемо, обелодањујемо своје хришћанске особине, хришћанска обележја вере у Господа, љубави као стила живота, слоге. И Црква Христова настоји да покаже, испољи своје особине у свакоме времену. Због тога сада прослављамо и јубилеј Симбола вјере који то изображава и говори речима да верујући у Бога истинитога Оца, Сина и Духа Светога, ми такође вјерујемо у једну, свету, саборну и апостолску Цркву и особине тог јединства настојимо показивати и утврђивати у сваком времену и овом времену. Ово је простор једне, свете, саборне, апостолске- Христове Цркве. Наша Црква је апостолска захваљујући томе што је светосавска. Црква своје особине показује тиме што говори у храму и она своју праву природу показује у храму у коме се служи божанска Литургија и у коме се ми сабирамо и показујемо да смо сљедбеници Светога Саве.

О једном од таквих храмова који је и узвишена географска тачка и који је егзистенцијални ослонац, имамо част да ће нам вечерас говорити Његово високопреосвештенство Митрополит Јоаникије“- закључио је Митрополит

Атанасије и препустио ријеч Митрополиту Јоаникију.

Митрополит Јоаникије је на почетку бесједе истакао да је прича Ловћенске капеле сложена и слојевита и да обухвата и нашу прошлост и садашњост и будућност, као што и сам Његошев дух прожима сва времена.

„Велики људи, велике личности не живе само за своје вријеме и у свом времену, него живе и за своје вријеме и за будуће. Носе прошлост са собом и њу прослијеђују и нарочито мисле на будуће генерације, а онима који су Богу угодили, Он даје такву благодат да уђу у душу и у дух свога народа као што је Свети Сава, као што је Свети Владика Николај и као што је Његош. Када је Његош, исте оне године када је написао „Лучу микрокозму“, започео и градњу Ловћенске капеле и заповиједио већ тада да ту буде сахрањен, а на самртном часу то потврдио и обавезао своје сроднике и насљеднике да испуне тај аманет, ту посљедњу жељу, а ако то ме учине да ће на њих оставити најстрашније проклетство. Од тада прича о капели добија свој посебни завјетни значај, мада је свака црква као светиња-завјетна светиња.

Наравно да је Његош знао добро већ тада су се ковали планови у Бечу, а како је вријеме пролазило послије њега, ти планови су били све јаснији, све директнији да се Ловћен мора ставити под власт Аустроугарске монархије и може бити да је то био један од мотива да он подигне православну цркву и православни олтар на Ловћену и да својим гробом и својом црквом штити Црну Гору, али не само Црну Гору. Он је увијек гледао на цио српски народ и још много шире. Он је био васељенске ширине и не може га ниједно племе и ниједана територија обухватити и ограничити“- бесједио је Високопреосвећени владика.

У наставку је нагласио да је Ловћенска капела као његово дјело повезана и заправо, срасла, са његовом поезијом.

„Његош у свом укупном дјелу пјева о храму веома често. Он пјева о православном олтару, о олтару који је на исток окренут. На њему се приноси најсветија жртва. Ако ми у њега правилно вјерујемо као што говори Његош у „Горском вијенцу“, он има ту благодат и ту силу, да на милост окрене небеса. Он пјева о свештеном основу Соломоновом, али и види да у историји често бива да се незнабожачки храм подиже на свештеном основу као што је то било и у многим народима, а и у нашем народу. Да ли је ту Његош, када је пјевао о свештеном основу Соломоновом гдје се на њему храм узвисио, да ли је он ту изрекао и пророштво шта ће бити и са његовом црквом- да се на њеном свештеном основу подигне такво здање које нема никакве везе са

Његошем? Говорим о Његошевом маузолеју.

Међутим, ако кренемо још мало дубље у смисао Његошеве поезије, Његошевих дјела, видимо да он не пјева о православном храму само из историјске перспективе, него и из перспективе вјечности. Он, пјевајући о историјском олтару који је видљив, гледа својим духовним очима на онај невидљиви престо Божији, небески. Он пјева о небеском храму који обухвата све свјетове, јер је он цио космос разумио као грађевину, као храм Божији. Цио космос је разумио као Цркву што је потпуно у сагласности са најдубљим мислима светих отаца. У својој „Лучи микрокосми“ он пјева о анђелској служби. Пјева и о служби нас хришћана на земљи овдје-православном олтару. Нарочито о свештеничкој служби. Он помиње Литургију, свето причешће, свете тајне, постове. Помиње све оно што храму припада- олтар, крст, Јеванђеље, путир, просфору, свијећу-све оно што је одлика наше свете вјере, а када говоримо о свештеничкој служби овдје на земљи кроз службу игумана Стефана, он је уподобљава са анђеоским богослужењем. Са анђеоском службом на небесима. И та богослужења-ово наше и анђеоско на небесима, представљају за Његоша једно те исто богослужење. Када пјева о оваплоћењу Христовом у „Лучи микрокосми“, он оне посљедње стихове у суштини завршава са Литургијом. Са богослужењем. Прослављајући Христа он каже: Небо твојом хвалом одјекује, земља слави свога Спаситеља.

Ми на Светој литургији пјевамо како и небо и земља прослављају име Божије и како се Божија милост преко светих богослужења излива и на небо и на земљу. И на анђеоски свијет и на нас људе на земљи. И као што на анђеоским лицима, како Његош пјева, блиста божанска поезија (то је његово схватање), а божански ум блиста такође, тако се и на онима који служе Богу (као што је игуман Стефан), њихове врлине блистају и задивљују све нас.

Он описује игумана Стефана, па на једном мјесту каже Владика Данило у разговору са игуманом Стефаном: Љепше ствари нема на свијету, него лице пуно веселости, особено као што је твоје, са сребрном брадом до појаса, са сребрном косом до појаса, а лице ти глатко весело, то је управ благослов Вишњега

Он је, заправо, сликао духовни вид, икону једног врлинског, светог старца који је цио свој живот провео служећи православном олтару као што и сам каже: Ја сам многа зажега канђела, на олтару цркве православне, па сам слијеп доша међу вама ,да поджежем колико узмогу и ваш огањ свети на олтару цркве и поштења. Дакле, то је награда, онима који служе храму Божијем. Видите, има један чудесан стих, врло тежак за тумачење (покушаћу

да га тумачим). Управо када пјева о оваплоћењу Христовом кога славе и небо и земља, он каже да добродетељ храм освештава. Добродетељ је врлина, али прије свега оно што нам пада на памет да Његош тако поима врлину, да колико год она била узвишена, и њој је потребно освештање, да би она заблистала своим пуним сјајем. А, не може да заблиста без Христа и без храма. Тек када своје дарове преко храма, преко богослужења принесемо Богу, Бог ће излити своју свјетлост на наше дарове, на наше душе.

Велике духови који имају такве дубоке мисли, не можете никада до краја да истумачите. Они имају способност да саопште такве ствари које нас стално напајају. Код Његоша поједини стихови увијек задржавају неку тајанственост и тиме нас изазивају да размишљамо и да се њима надахњујемо. А видите, иако су поједини људи тумачећи Његоша говорили да он и није баш нешто пјевао о Христу, неће бити. Он своју „Лучу“ завршава са таквом једном узвишеном химном Христу Господу, а и при завршетку свог „Горског вијенца“ прославља опет Христово рођење. Божићно славље на Цетњу. Налажу се бадњаци у име Христовог рођења. Прославља се Божић, а прославља се и слобода коју смо коначно задобили на Бадње вече (макар то тако у Горском вијенцу он каже).

Дакле, просто је немогуће разумјети Његошево дјело, без разумијевања онога што Његош пјева о храму. Улазећи у тајну храма у Његошевој поезији, ми заправо улазимо у најдубљи смисао његове поезије. То су и тумачи Његоша, нарочито Свети Владика Николај добро осјетили, али та тематика још ни издалека није исцрпљена. Према томе, хоћу мало да то сведем, то што је Његош завјештао, прије свега што је подигао цркву, а онда и завјештао да се у њој сахрани, не представља само један његов завјет да се он као владика (на што има право), да се сахрани у цркви (нарочито ако је ктитор) као што и јесте он ктитор те цркве, никакав маузолеј, никакво незнабожачко здање или фараонска гробница, него као што је предвиђено и по канонима да се владика, ако је то могуће, сахрани у православном храму.

Дакле, не само то, него је то и његов пјеснички завјет, јер је на такав начин указао да његовом дјелу приступамо кроз нашу свету вјеру, а он нас непрестано поучава и кроз „Лучу микрокозму“, али пошто је „Луча“ просто небеска поезија, није нам свима доступна. Али, у „Горском вијенцу“ је све то прилагодио схватању обичног човјека и он је из своје „Луче“, те небеске истине о божанском, небеском искуству све то некако унио у „Горски вијенац“ кроз догађаје о којима он тамо говори, кроз личности, кроз обичаје које помиње. Све је он то унио као благу, ненаметљиву хришћанску науку

свима онима који читају „Горски вијенац“ и због тога није случајно што је „Горски вијенац“ назван народном библијом– поучавао је Митрополит Јоаникије.

Високопреосвећени Митрополит се потом осврнуо на историјат везан за изградњу и обнове Ловћенске капеле и подсетио да је књаз Данило испунио Његошев завјет, да је касније краљ Никола пазио да се, колико је могуће, редовно у капели служе Литургије, те како су је Аустроугари срушили. Затим је истакао значај Митрополита Гаврила Дожића у обнови капеле, који је спријечио остварење идеје краља Александра да се направи маузолеј или неко слично здање и на чија плећа је и пао терет обнове, након што је краљ прихватио захтјев Спрске Православне Цркве.

Потом је Његово високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит Јоаникије говорио и о поновном рушењу капеле, борби Митрополита Данила Дајковића да је сачува и навео да је тада дошло до „незаконитог брака између нацизма и комунизма“ јер су „главни аргументи за рушење капеле потекли од Савића Штедимлије, а касније их је у име Тита разрађивао Владимир Дедијер“ и закључио: „Капела ће се вратити на Ловћен кад ми будемо бољи, сложнији и када се покајемо за гријехе из макар посљедњих сто година. Тек тада ћемо бити способни да обновимо капелу на Ловћену.

Приредила: Лана Остојић

mitropolija.com